

בני שריר - רופא ראשי, החקלאית
sharir@hachaklait.co.il

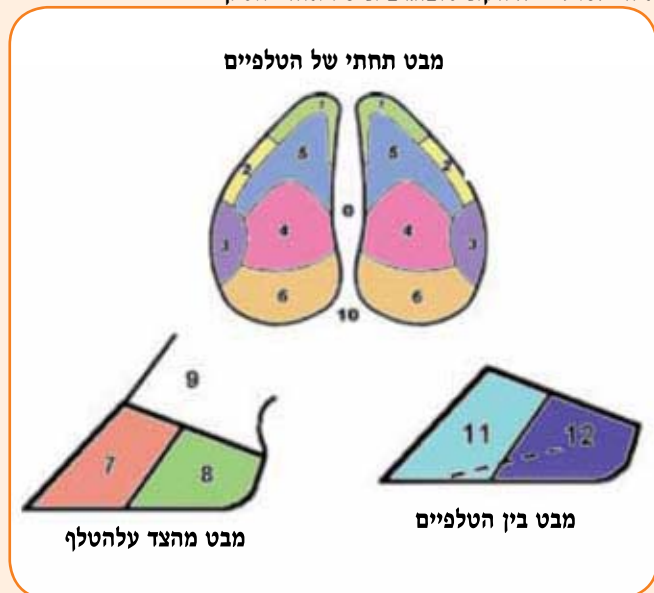
שליטה בבריאות הטלף מאבק יומי - האם הנושא אכן מטריד אותך?

מוסף בנושא בריאות הטלף ממקד את כולנו בטפח פרה המכוסה בד"כ בזבל. פגיעה בשלמות המנעל הקרני או בבריאותו ירחיקו את הרפתן מהתמורה המרבית מפוטנציאל הייצור המקודד. חשוב לזכור כי מוטל על מרכז הרפת להכיר ולהתמצא במילון מונחי בריאות הטלף, להטמיע נושא בריאות הטלף בצוות ובכך להרוויח עיניים נוספות

עומס חום, תשתית הרפת, מחלות נגיפיות ועוד. אירוע הצליעה חייב להירשם ובדייקנות תוך ציון הממצא ומיקומו, בדיווח היומי לנעה.

מחלקת בריאות הטלף בחקלאית מפתחת בימים אלו כלי שבעזרתו ידווח הרפתן, המטלף או הרופא על ממצא בעת ביצוע הטילוף, תוך ציון מיקומו. המידע ישודר וייקלט ישירות בכרטיס הפרה בנעה. דיווח איכותי יאפשר למחלקת בריאות העדר לאמוד את הנזק לפרה הצולעת, לעומת חברתה הבריאה, כמו גם, לבחון הקשרים בין ההיארעות לגורמי הסיכון ברפת הנבחנת.

איור מס. 1 - חלוקת טופוגרפית של אזורי הטלף

מקורן של עיקר הצליעות בבקר הינו בטלפיים. צליעה מתבטאת בשינוי באופן התנועה של הפרה העלול להיגרם ממחלת טלף (כאשר הגורם הינו מדבק) או מלקות טלף הנובעת מבעיה באיזון הטלף או חבלה. השינוי בתנועת הפרה נובע מהזהירות הרבה שבה עליה לנוע והחשש כי תחליק או תידחף ע"י חברותיה ומכאב אותו מנסה היא ל"העביר" לרגליים הבריאות, תוך קימור הגב והעברת מרכז הכובד בעזרת תנועת הצוואר (locomotion score).

הסיבה לשינוי בתנועת הפרה, שאינו מבואר מיד, גורר נזקים כספיים שיתוארו בהמשך, בגין פחיתה במדדי ייצור החלב ופוריות. שיעור הצליעות במשק ודפוסם חשוב בהערכת רווחת הפרה ומבטא את הפער ביכולת מנהל הרפת למנוע סבל וכאב מבעלי החיים, שעל בריאותם הינו מופקד.

גורמי סיכון לצליעה הינם מרובים: הזנה, דלקת רחם קשה, מחלות טלף,

בני שריר מרצה למטלפים

הזנה בתחנות השונות לאורך גידולן. חשיבות רבה לאיזון ולניטור בריאות טלפיהן. בקבוצה זו "חוגגת", לעתים, דלקת עור הטלף DD וניטיב לטפל בגורם מדבק זה, בטרם הכנסתן לקבוצת ההכנה, שממנה יועבר החיידק לכלל סככות החולבות.

2. **אבחון ורישום מדויק של גורמי הצליעה במשק** - לכל גורם צליעה פתרון ייחודי. תוספי מזון ואמבטיות רגליים, אין בידם להועיל ללא אבחנה מדויקת. אינך יכול לשלוט בבריאות הטלף ללא רישום קפדני ומדויק, שלאחר עיבודו יצביע על הפתרון.

3. **גישה פרואקטיבית (יחמת) המנטרלת מלכודות בחצרות: ממשקוויס.** איתור ותיקון נקודות התורפה במסלול היומי של הפרות: מדרגה בין פס האבסה לחצר הרביצה, שיפועים חדים, מסלולי הליכה חלקים או מרוקעים - שבהם בורות או בליטות שאליהם נדחפות הפרות החלשות. שקתות דולפות המשמשות בקיץ מקום לצפיפות, להתגודדות ולאתר הדבקה למחלות טלף, ניקוז יעיל של שלוליות פרש במסלולי ההליכה ובכניסה או וביציאה מהמכון. שטיחי גומי בחצר המתנה ובמכון החליבה לחלוקת משקל הפרה מעבר לשטח המגע המוגבל עם הבטון, המשפרים את זרימת הדם בטלף.

4. **ברכות טבילה** - אינך הכרח. ברכות ימולאו בחומר פעיל המתאים למחלת הטלף שממנה סובל העדר. הפעלה לקיחה של הברכות עלולה ליצור מלכודת חיידקים ולמעשה לשמש אתר הדבקה.

5. **טילוף עגלות לפני המלטה** - עגלות בנות שנתיים העומדות להיות מבכירות, מוטב כי טלפיהן יאזונו בטרם תוכנסנה למכון החליבה. סככות עגלות עם זבל עמוק לכל אורך הגידול המאוכלסות בצפיפות מונעות את חיכוך סוליית הטלף ואיזונה הטבעי, באופן שבו מתקיים בבקר הנע חופשי בטבע.

6. **כלוב טילוף** - איכות הרפואה המוגשת בעת בדיקת צליעה תלויה באיכות ריסון הפרה. כלוב טילוף זקור (שאינו מתהפך) הינו מתקן חיוני ברפת לבחינת סיבת הצליעה והטיפול ההולם.

לסיכום

מוסף בנושא בריאות הטלף ממקד אותך בטפח פרה המכוסה בד"כ בזבל. פגיעה בשלמות המנעל הקרני או בבריאותו ירחיקו אותך מהתמורה המרבית מפוטנציאל הייצור המקודד.

זכור כי מוטל על מרכז הרפת להכיר ולהתמצא במילון מונחי בריאות הטלף, יש להטמיע נושא בריאות הטלף בצוות ובכך להרוויח עיניים נוספות שיפרידו צולעות לבדיקה מידית. ממצאי הטלף המקצועי חשוב שיוקלדו לכרטיסי הפרות ואבחנותיו דורשים תגובה שתביא לצמצומן. צליעה הינה שינוי בתנועת הפרה כתוצאה מכאב ולכן מהווה פגיעה ברווחת הפרה. הזנחה או התמהמהות בתיקון הסיבה להיווצרותה, תפגע בסופו של יום בביצועים העסקיים ובתדמית ענף החלב. ■

המטלפים ביום עיון

אלו כלים עומדים לרשותו של מרכז העדר לשליטה בבריאות הטלף?

1. בחירת הגישה המניעתית

טילוף הפרה בעזרתם של הטלפים המקצועיים המשרתים נאמנה את הרפתות בשני ממשקים שונים לזימון הפרה לטילוף:

טילוף קלנדר - טילוף העדר פעמיים בשנה באופן עיוור (מבוצע ברוב המשקים).

טילוף בעתו - פעמיים בשנת פרה, מותאם למיקומה בתחלובה.

גורמי סיכון לצליעה הינם מרובים: הזנה, דלקת רחם קשה, מחלות טלף, עומס חום, תשתית הרפת, מחלות נגיפיות ועוד. אירוע הצליעה חייב להירשם ובדייקנות תוך ציון הממצא ומיקומו, בדיווח היומי לנעה

מועדי הטילוף בעתו (ניתנים לזימון בנעה):

א. **בעת המעבר ליושב** - מועד זה לא יגרור ירידה בחלב מחד, ומאיך

הפרה תמצא בסביבה שבה החשיפה למשטחי הבטון פחותה.

קבוצה זו מואבסת במנה פחותת אנרגיה המקטינה את תאוצת

בניית הטלף ולא תידרש לעמוד שעות ממושכות על משטחים קשים

בצינונים ובעת החליבות. עמידה ממושכת עלולה לפגוע באספקת

הדם ומכאן לשיבוש בהזנת רקמות הטלף והרחקת תוצרים, שסיימו

תפקידם בחילוף החומרים ועלולים להזיק לרקמה.

ב. **120 ימים לאחר ההמלטה** - לאחר שיא החלב, ללא חשש כי טילוף

יתר, או חבלה יפגעו בשיא ובהתמדה.

ג. **מרחק בין שני טילופים עוקבים** - לא יעלה על 180 ימים. דרוש מעקב

בפרות קשות התעברות שיתכן כי יבושן יתאחר.

ד. **עגלות הרות** - טילוף יבוצע בעת המעבר לקבוצת ההכנה. עגלות

בנות שנתיים מציגות לעתים, טלפיים ארוכות בגין חצרות עמוסות

בזבל שבהן לא נוצר חיכוך שגרם לשחיקתן או מבטאות, טעויות